ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110. :: Рукописи се не враћају ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 129. Нови Сад, у петак 10. јуна 1921. Година LII.

Врангел и Француска.

Многи су незадовољни што Француска неће или боље рећи не може да помаже више ђенерала Врангела. Француска га је помагала до извесних граница, али ни она не може више. Њој су и овако многи пребацивали да она хоће подвојеност у Русији. О ироније! Но не треба сметнути с ума да није само Француска на свету.

Неки су отишли и сувише далеко, пребацујући да је Француска заборавила 1914. годину т. ј. да је незахвална. Међутим то не стоји; она је увек била захвална и једина искрена пријатељица. Да наведемо речи једног Француза, упућене Талијанцима опет поводом „незахвалности“ Француске. Он вели: „Француску су спасли и Талијанци и сви наши савезници, сви су они спасли Француску, па чак — и француска војска на Марни!“ Цео свет зна да је Милран као председник владе признао Врангела, а цео свет зна, ко је највише кривио Француску империјализмом. Да, Француска је помагала искрено своје руске пријатеље против мрских бољшевика. Али и то не иде у бескрај. Шта да се ради, кад неизмерна „света Русија“ ћути. Француска је показала беспримеран карактер, пошто никад и ни у чему није имала везе са бољшевицима. Француској нико не заборавља изневеру бољшевика. Но признати се мора да има мало огорчења према Русији, која никада није била спремна и која се није могла морално одржати при великој кризи. Ко је крив, то је споредно; само је факт ту. Француска никад није ровила против Русије нити у Русији самој. Ти баш што су упропастили Русију својом пропагандом, било као пријатељи или као непријатељи, ти тргују, ти се праве пријатељи. А да споменемо и ово: кадгод је нека страна сила помагала борце против бољшевика, ови агитују: „Другови видите ли како странци наваљују на Отаџбину? Наше теорије могу бити и луде и глупе, али ми ћемо се међу собом споразумети само нам не дају времена; ево сад Француза“. А у Русији ће се догодити, да ће ова настрана клика људи са лудим теоријама бити удављена у својој рођеној крви, или ће та клика попуштати и вратити се у природни ток развића.

Данас је већ јавна тајна да бољшевици иду према нашем буржоаском режиму; можда се промена неће ни осетити из дана у дан. Е, сад замислите да Француска и даље тера, Русија се може променути а Француска остати са њом увек у рату! А у развитак Русије апсолутно не треба сумњати.

Г. Миљуков у својој „Руској кризи“ показује колико је лажно оно официјелно представљање непомирљиве Русије, док је она у ствари у сваком веку бар 2 или 3 пута мењала душу и менталитет. Ово је разумљиво, пошто је касније почела и што је похвално уједно. Иста та Русија што је оборила сулуди систем аутократије, оборићe још сулудастији систем бољшевика.

То је почело и треба још само мало претрпети. За сада треба савити шипке. Што се пак тиче „неплеменитих гестова“ Француске, у то не треба веровати пошто ни опозиција штампе ни парламента није ни речи проговорила, а то неби као ни свака опозиција пропустила. У Француској има маса Руса који су исто као у Србији. Засада примимо нашу браћу свесрдно и својски у име захвалности човечанства, само не заборавимо на запад.

Л. Б.

Не сједини Боже каурина!

Ein Volk, das seine Geschichte, seine Vergangenheit, sein Wesen, sich selbst verleugnet — ein elendes Volk. — X.

I.

И по трећи пут узимам перо у руке, да расправљам о једноме питању, које се већ од дуже времена у нас расправља!

Први пут је било у бр. 235. „Заставе“ од 20. окт. 1920 под натписом „Јединство“. Ја сам у томе чланку рекао а и доказао, да и данашњи наслов наше државе: Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца ничим се не да оправдати.

Србија, краљевина, као потпуно самостална држава, загазила је прва у рат, јер је на то била изазвана. Па када је по томе Антанти, али у друштву са Србијом, испало за руком да сломију две европске велесиле и дошло до деобе, Србија као таква добила је неке делове бивше Аустро-Угарске монархије.

Ја сам тада рекао, да се по томе догодило нешто чудновато. Наиме, место да је Србија и даље остала, јер није уништена, појављује се нова држава, које никада до данас није било, и то под именом: „Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца“.

И ма да је то име усвојено и признато у међународном животу, никако да се престане даље разлагати, како треба да се то име изостави, па да се створи име „Југославија“.

Затим сам написао други чланак под насловом „Imperium Romanum“ и штампао у бр. 66. „Заставе“ од 25. марта 1921. год. и доказао, да је то наперено противу Срба, јер смо криви, што смо живи.

Па коме смо криви? Одговор је лак: Криви смо Немцима. Они су вековима набајивали на Италију. А када су из Италије сасвим потиснути, бацили су своје погледе на Исток. Ја сам у моме другом чланку историјским фактима потврдио ту немачку тежњу, која је отпочела у већој мери после карловачког мира (1699. год.) и после пожаревачког мира (1718. год.), јер су се тада многе гомиле Немаца насељавале по Хрватској, Славонији, Барањи, Бачкој и Банату.

То је познати немачки „Drang nach Osten“, јер се одавно у Немачкој пропонирало, да се Немци не селе у Америку, него у Угарску, што је Немац Рошер иначе професор и по научном занимању национални економ, годинама у својој књизи „Националној економији“ проповедао на универзитету у Лајпцигу са катедре и учио своје ученике, да ће Немци бити насљедници Балканског полуострва, када се распадне турско царство, као што сам једаред писао о томе чланак у бившем „Српском Листу“, а написао сам га по чланку „Култура и српство у културној борби“, штампаном у књизи 143. Летописа Матице Српске. Тај је чланак написао год. 1885., дакле пре 36 година Ј. Миодраговић тада слушалац на универзитету у Лајпцигу.

То што се у Немачкој одавно сновало, требала је бивша Аустрија да припомогне, те да се и изврши.

Па како је данас тешко доћи до те свеске Летописа М. С., ја ћу овде да изнесем, како умствује тај професор о томе, зашто ће бити баш Немци и нико други наследници Балканског полуострва.

„Познато је из историје старо-грчко или источно-римско царство на југоистоку Европе и судба његова. Оно је пропало, а наследили су га Турци. Они су чудном неком силом дошли чак до Беча и већ знате, шта је ту и после тога било. Османлије су се дуго држале на европском југоистоку, али су се од седамнајестог века све више умањивали и пропадали, и данас, јасна је ствар, да за њих у Европи живота више нема. Турци ће се још који век држати у њиној Азији, али нема сумње, да ће их у даљем историјском и културном развитку човечанском сасвим и нестати.

Сада је питање, ко ће да је наследи.

„Турци су данас врло мали, да наследе своју некадању царевину. Енглеска је далеко и Француска, и оне још немају јака ослонца ту. Други народи, који живе на Балкану. врло су малобројни и неспособни за то. Од свију био би најјачи словенски елеменат. Сад је питање, да ли он може да наследи Турке?“

ПОДЛИСТАК.

СРБИ У РУСИЈИ.

Слике из доживљаја Срба добровољаца.

Пише: **Маргићакин.**

— Одступ испред Немаца из Одесе. — Југословенски бољшевички комесари у Москви. — Бутирска апсана. — Браћа издајници међу нама. —

(Наставак.)

Док ми овако, дотле наши издајници, Вукичевић, Ферешћак и другови, постају бољшевички југословенски комесари и преко бољшевика добивају власт над нами, тако да им се цела војена мисија српска и сви остали морају да легитимирају, те да од њих добију дозволу за боравак у Москви. Тешки дани настадоше за нас у Москви, једни нас шпионирају с поља, а други из непосредне близине, седе за једним столом с нами, спавају у једној соби, заподевају разне разговоре, а хитро хватају сваку нашу реч, којом би нас могли осумњичити, ставити пред суд, па и на онај свет отправити. То беху наши југословени, наша браћа у лицу, а иза леђа кукавне издајице, који вукоше плату, од 750 рубаља месечно од српске војне мисије, а 400 рубаља од бољшевика за издајство своје браће. Такав је био Рупчић потпоручник у Бутирској апсани, који се дао и затворити, само да се у његово издајство не посумња.

И једва што издасмо шести број свога новог листа, а једног лепог дана, кад бесмо сви Срби, осим два-три Хрвата, на ручку у војној мисији, опколе нас бољшевици, претраже и преметну све, па нас онде скупише и отераше у чрезвичајку. Пре тога по цело преподне долазила су скоро сва „браћа“ Хрвати у мисију, да чују шта је ново. Али тога дана не дође ни један осим њих два-три, који имадоше крупна разлога да ту буду.

У чрезвичајки стрпаше нас 37—38 људи у један мали собичак, да једва стадосмо. Туга и сета обузе нас све. Али за мало па и то прође. Стари пуковник Жерајић, представник српског црвеног крста у Москви исприча нам једну причу из својих доживљаја ратничких, која нас освежи, а студент Пешић поче својим меким тенором неку веселу ратничку песму. Ми прихватисмо и наједном се захори песма, наступи весело расположење, те и заборависмо где смо. А наши стражари Кинези, који са ножевима на пушци стојаху и у соби код врата и прозора, а и напољу, зинуше од чуда, кад чуше веселе српске песме.

И док се у нашој собу орила песма, дотле се на спрату састао суд 12-сторице комесара бољшевичких, који су већали о том колико ће и кога од нас идућу ноћ стрељати. То дознадох касније, када већ бесмо пуштени из апса. Сутра дан по подне, пошто се не сагласише у осуди, стрпаше нас све у један затворени ауто, који имађаше само на крову једну малу рупу, потрпаше нас, као стрводер псе, једно преко друго и повезоше пут Бутирке, те чувене апсане московске, која је са своје суровости друга на свету по квалификацији. Ту нас претресоше, одузеше новац, сатове, ножеве, списе и све ствари од вредности. Најзад пошто се неки балавци комесари сити наиздераше над нами, затворише нас све у две собе, једно поред друге. Но и ту Србин оста Србин, и ту, као по договору проведесмо скоро целу ноћ у песми, тако да кад ми у првој соби престанемо, наша браћа у другој почну. Нисмо се много осврталн на опомене стражара.

Када јадни комесарчићи увидеше, да се Србин не да шале саломити, доконаше, те нас сутра дан разделише по собама међу најгоре заточенике, изметаше нас са зликовцима разних сорти, где једног где двоје, а ретко где тројицу. Потпоручник Павловић и ја допадосмо у 17 коридор 47 собу. Покривача, ни топлија одела нема ни један, а у апсани дању како тако, али ноћу да се покочимо од зиме. Но и томе злу доскочисмо: дању смо спавали, а ноћ проводисмо у шетњи по оном малом празном простору туцајући се један о другог. Трећи дан ми се пријатно изненадисмо, када нам приђе најстарији заточеник и поверљиво рече: „Немојте се ништа бунити, кад се код нас вечерас отпочне трагикомична сцена, са овима који су данас дошли у нашу собу. Ми знамо да ви невино седите овде, вас су оваки овамо дотерали“, и ту показа на једног коштуњавог човека, висока раста, али зверског изгледа. „Тај је до јуче био комесар бољшевички, он је многе и многе отправио на онај свет и у затвор, па ево сад је и он доспео овамо, па ће сада наш поручник Фећа, који исто тако седи невино овде као и ви, да му плати на свој начин за учињене услуге бољшевицима“. У том приђе и Фећа к нами.

То беше човек 25—26 година, средња раста, широких плећа, лепе и пријатне спољашности, а мишићи на рукама показиваху неизмерну снагу. Био је поручник у царској војсци, и само зато је био затворен већ 4 месеца, што није пристао да ступи у службу бољшевика. Но он је и овде јасно и јавно изражавао своје гнушање против бољшевика; комесарима је отворено пркосио и у очи говорио да су кукавице и да га не смеју да изведу на саслушање. Имао је међутим диван баритон и стално је певао одломке из опере „Жизн за царја“. Једном речи био је прави и искрени син своје негда силне и моћне матушке Русије.

(Свршиће се.)

Писац даље доказује, зашто не могу Словени бити наследници балканског полуострва, затим доказује зашто су једино Немци за то позвани. Било би много, да све то овде износим, него би било врло умесно онај одељак из тога чланка, где се говори о томе, чега немају Словени, и што им не достаје, те морају да подлегну, а Немци имају и што им јако олакшава њихову борбу у свету за свој опстанак и напредак — цео тај одељак наново штампати и свету објавити.

Крај ћу само да споменем.

„И када се једном дочепамо Солуна и Егејскога мора, те се најкраћом пругом вежемо с Истоком, па када у нашим рукама имаднемо питому и родну Македонију, где расте памук и зејтин, смокве и поморанџе, кафа и дуван, онда ће Немачка све даље растити, јачати, и ширити се на Југ, на место старогрчке или источно-римске царевине“.

Овде морам рећи, да писац тога чланка у Летопису признаје, да у главном тај Немац професор има право, како је окарактерисао и Словене и Немце, што и ја могу потврдити са своје стране. Истину треба признати, ми треба да увидимо, у чему грешимо, у чему смо заостали, не својом кривицом него кривицом незгодних историјских прилика: прво инвазијом Мађара пре више од 1000 година а затим инвазијом Турака пре више од 500 година.

(Свршиће се.)

Саобраћај и Новосађани.

Од 1. јуна ове године промењен је распоред жељезничких возова на свима пругама у нашој држави. Така промена је учињена и на пруги Београд—Суботица, која се нас Новосађана највише тиче. Ми смо донели у једном броју тај распоред, а данас ћемо да проговоримо о његовој непрактичности и уопште незгодној измени и примени.

Док смо до 1. јуна имали за Београд рано изјутра два воза директно до Београд, а поподне брзи и један путнички, сада имамо рано ујутру само један воз пилићар, који иде до Инђије и тамо чека загребачки воз, који иде директно до Београда. Осим тога за Београд има само још један путнички воз, који се креће у подне из Новог Сада и један брзи воз увече у пола 11 сати. Свега дакле три воза у 24 сата. Док се на свима осталим пругама саобраћај умножио и подвостручио, дотле на главној прузи, према престоници државе, саобраћај је смањен, јер место четири, добили смо три воза, који су за потребе путника неупотребљиви и недовољни.

Практична саобраћајна политика мора у првом реду имати у виду потребе путника и робе, ради којих је саобраћај и установљен; затим треба да је тако удешен, да се може што брже и што чешће путовати уопште према већим средиштима и већим местима, а нарочито према престоници. Међутим док према престоници имамо само три воза дневно и то са врло незгодном везом, дотле према Суботици имамо пет возова дневно. То је једно. С друге стране није се апсолутно водило рачуна о вези остале Бачке преко Новог Сада са Београдом, тако да путници који долазе од Бечеја, Сомбора и Титела морају провести читав дан и ноћ док не стигну у Београд, било у Новом Саду било у Београду. За Новосађане, који иду званичним пословима у разна министарства и надлештва такође је саобраћај врло незгодан, јер морају употребити или онај врло рани и незгодни пилићар, или отићи било у подне било увече, те ноћити у Београду, да би могли сутрадан пре подне свршити своје послове.

Но најнезгоднији је саобраћај за наше новосађане бостанџије. За њихове производе, који би и те како добро дошли и Београђанима, насушна је потреба један рани пилићар и то директни, који би носио кварежу склону робу њихову на пијацу београдску, да се још тога јутра тамо распрода. Истина да тих производа нарочито раних нема у великој мери због дуге суше, али долази летњи еспап, кога ће безсумње доста бити, и тој роби се мора наћи извоза и пијаце.

Тражимо и захтевамо да Министарства Саобраћаја узме у обзир интересе како путника, а нарочито интереса наших баштована, те да успостави таку саобраћајну везу, која ће бити од користи и по Београд, а и по Нови Сад и осталу Бачку.

А.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Италијани одлазе.

Италијански конзул у Сплиту посетио је потпредседника наше покрајинске владе и изјавио му је да је италијанска влада решила да 15. јуна отпочне евакуацију друге зоне у Далмацији. За неколико дана ће се састати у Шибенику комисија за разграничење, која ће, уверени смо, за кратко време и по обе стране повољно решити питање наших граница према Италији.

Задатак Мале Антанте.

Да би спречила даљу пропаганду у Аустрији за уједињем са Немачком, Антанта је препустила иницијативу у том погледу Малој Антанти. Она ће предузети мере, дипломатске а по потреби и војничке да се обустави кампања пангерманаца у Аустрији.

Због свега тога је у Бечу критичан положај. Хришћанске социалисте покушавају да сложе све странке у питању покрета за присаједињење. Они теже за тим да се обустави свака акција у том смислу. О том не може бити сумње да ће се Аустрија — као и Немачка — безусловно морати покорити вољи Савезника.

Нове комбинације.

Рат је, некако, ликвидиран, сада се ваља спремити за нове могућности: ето то је ток политичког живота у Европи. У лондонском „Тајмсу“ је изашао чланак, у ком се износи да је потребно да се Француска постара да склопи нов савез против немачког империализма, јер се она не може ослонити само на добру вољу канцелара Вирта. „Тајмс“ вели да ће светски мир моћи очувати само трајни споразум између Енглеске и Француске, а тај споразум се мора проширити на сва могућа питања те две државе.

Одговарајући на тај чланак, париски „Матен“ пише да се тај споразум мора постићи на основи потпуне једнакости, и у том случају он ће наићи на срдачни пријем у Француској. Још би много важније било, када би тај споразум био полазна тачка за један још шири споразум, то значи када би Француској и Енглеској приступиле и Америчке Сједињене Државе. Француска рачуна да склапање савеза са Енглеском неће ни у ком случају дати могућности никаквој сумњи да би он могао одвојити Француску од Америке.

Виртова већина.

Канцелар Вирт добио је већину у Рајхстагу. За њега су гласали: католичка пучка странка (центар), демократи, социалдемократи и независни социалисти. Против Вирта су гласали националисти (конзервативци) и комунисти. Од гласања се уздржала народна странка (народни либерали).

У Паризу се радују Виртовој већини, али се питају, да ли ће он моћи да ту већину одржи на окупу и после решења питања Горње Шлезије, нарочито када се то питање не реши онако како Немачка хоће, већ како правда захтева. Вирт ће имати и других тешкоћа, и то у првом реду при остварењу његовог програма нових пореза.

У самој Горњој Шлезији још није све срећено. Немачке трупе су одбиле да предаду област Лаихник енглеским трупама. Немачке трупе су прешле одређену линију, нашто је Међусавезничка комисија позвала немачког генерала да задржи немачке трупе на одређеној линији.

Румуни и Банат.

У Румунији ради „национални комитет за уједињење свих Румуна“. Рад овог комитета је уперен нарочито против нашег Баната. Тај комитет је убацио у наш Банат проглас, који гласи: „Браћо Румуни! Наш вековни сан се није испунио. Ви браћо Банаћани нисте још с нама; променили сте мађарски за српски јарам. И ви нисте с нама, браћо Мађедонци (!!) и ви са Тимока (!). Ужасна вам је судбина (?!). Дан ослобођења се приближује (?!?). Мач је истргнут. Цеви наших топова су напеpене на ваше подјармљиваче. Кунемо се вером и душом, да час нећемо изгубити а да идеал не остваримо. Племенити потомци Тројана не могу бити робови једног некултурног и варварског народа! Организујте се! Доле с узурпаторима Србима...“

Ово је отворен позив на буну. Уверени смо да ће наша Влада учинити све да осигура нашу границу у Банату. Сада, када се г. Таке Јонеску бави у Београду, потребно је рашчистити и ту ствар, и испословати код румунске владе, да спречи рад тога комитета, јер поред таквих околности не може бити пријатељства са Румунијом.

Г. Јонеску у Београду.

Већ смо јавили, да се румунски министар спољних послова г. Таке Јонеску, један од најинтелигентнијих политичара европских, налази у Београду. Овом ће се приликом коначно довршити и доградити Мала Антанта, а ликвидираће се и остала мање-више спорна питања између нас и Румуна. Свакако се можемо надати, да ће се сва та питања повољно решити, споразумно у духу обостраних интереса и политичке традиције, те ће се тиме постићи интимно зближење наше Краљевине с Румунијом.

Због ратне отштете.

Влада је послала у Париз г. г. Протића, Куманудија и В. Јанковића због ратне отштете. Француска и Енглеска одричу сада уговор, који је склопљен између наше државе и њих. Наши делегати имају дужност да остану при уговору Лушер—Лојд Џорџ—Драшковић—К. Стојановић. Савезници су нам ставили још један нов захтев: да за 20 година не тражимо од Аустрије никакву накнаду. Савезници хоће тиме да олакшају Аустрији, и да је задобију да се не изјасни за присаједињење са Немачком, међутим то се нас у толикој мери не тиче. Наши делегати имаће тежак посао да сврше у Паризу.

Нови Сад, 8. јуна 1921.

— **Индустријска криза и падање цена.** Може се већ позитивно изрећи да је избила светска индустријска криза. У Енглеској има око 2 милијона беспослених радника, више од 1 милијона раде само пола времена, а више но 1 милијон радника стоји у одбрамбеној борби, да би спречило снижавање надница од стране предузимача. Та се криза осећа и у Америци, у Немачкој, Италији, Чехословачкој и Мађарској. Свуда се осећа застој у промету, а падају цене и наднице.

Индустријска криза је избила јер је дошло до нагомилавања робе, а тражња је знатно спала. Роба се за две године после рата поправила и развила производња, саобраћај се поправио, а, нарочито, после првог и грозничавог тражења робе одмах по свршетку рата дошла је засићеност публике. Свако се снабдео са најважнијим потребама, па сад мирно чека — падање цена.

А цене морају пасти. Оне већ и падају. Сировине су свуда постале јевтиније. У Америци су зоб, кукуруз, лој и маст јефтинији него што су били пре рата. Исто тако пада цена бакру, памуку, уљу, јути и гуми. После овога ће доћи на ред и други артиклови. Услед добре продукције има робе доста, она ће се брзо пренети на разна тржишта, те ће свуда доћи до велике понуде, до велике конкуренције, што ће бити почетак јефтинијем животу.

— **Чиновнички додатци.** Питање уредбе о чиновничким додацима је коначно решено. По тој уредби сви чиновници у Београду добијају 45 на сто, у варошима 30, у варошицама и на селу 10 насто. Неуказни чиновници се деле на две групе: квалификовани (више од средње школе) добијају у Београду 25, у варошима 15, у варошицама и на селу 5 на сто; неквалификовани (испод средње школе) добијају у Београду 10 на сто, а у унутрашњости остају по старом. Сви чиновници на породицу добијају по 1 динар више на сваког члана. Ово важи за чиновнике у Србији и Црној Гори.

Сви чиновници ван Србије и Црне Горе добијају 10 на сто, јер су платама пре месец дана били добро награђени, — вели се у образложењу. Како су страховито добро награђени ти наши чиновници, све им се пева од милине!

ВЕСТИ.

— **Позориште.** Као последње вече, у низу свечаних представа поводом 60-годишњице од оснивања Српског Народног Позоришта, а у част г. г. министара, представника владе и г. председника Конституанте који ће у четвртак, на Спасов дан, 9. о. м. својим личним учешћем да подигну значај ове наше културне славе. Управа Народног Позоришта даје у вече тога дана, последњу и нарочито свечану представу (Théâtre paré) на коју има част да Вас позове. Програм тога вечера је овај: 1. Химна, свира оркестар Народног Позоришта. 2. Пролог, написао за ову прилику Милета Јакшић, говори г. Милорад Душановић, члан Народног Позоришта у Новом Саду. 3. Шекспир: „Сан летње ноћи“ музика од Менделсона: а) Увертира; б) Трећи чин (Шумске сцене). Редитељ г. Емил Надворник. Диригент г. Ловро Матачић. — Пауза 15 минута. — 4. Сметана: „Продана Невеста“, речи К. Сабине, а) Увертира; б) Први чин. Редитељ г. Драгомир Кранчевић. Диригент г. Хинко Маржинец. Одело на овој представи свечано (с декорацијама). Цене места за Théâtra paré: Ложа 160 динара. Серкл фотеља 40 дин. Фотеља 35 дин. Паркет седиште 30 дин. Партер 25 дин. Балкон I. ред 40 дин. Балкон II. ред 35 дин. Балкон III. ред 30 дин. Балкон IV. ред 25. д. Галерија седиште I. ред 20 дин. Галерија седиште II. ред 15 динара. Господа која су имали претплатна места (ложе или седишта) за осам дана прославе, имају право првенства на своја места у позоришту и на овом вечеру, по горњој цени, ако се пријаве и плате до среде, о. м. у 12 сати у подне у канцеларији Народног Позоришта у Матици Српској.

— **Седница Управног Одбора д. д. „Заставе“.** Упозоравају се чланови са стране Управног Одбора д. д. „Заставе“ да ће се у суботу 11. о. м. одржати редовна седница Управног Одбора д. д. „Заставе“.

— **Одликовање.** Наш млади уметник и суграђанин, г. Милан Јовановић-Браца, завршио је сада недавно свој ванредно успели уметнички турнеј по Енглеској, где је прославио наше име. Регент га је одликовао орденом Св. Саве IV. степена. Као што смо извештени Браца Јовановић ће за најкраће време да путује у Аустралију на уметнички турнеј.

— **Против пресавијања и гужвања папирнога новца.** У генералном инспекторату министарства финансија, постоји предлог, да се после повлачења отрцаних новчаница из промета подузму строге мере против савијања и гужвања новчаница. У ту су сврху државне касе већ добиле наређење, да се оне новчанице, које су згужване и испревијане више од једног пута, не могу разменити. Према томе ни приватне касе не ће бити дужне да примају такове новчанице.

— **Окружни Дом ратне сирочади у Лесковцу** приређује у недељу 12. јуна тек. год. концерат са игранком. Концерат се приређује у корист сиротне деце у Дому, чији су очеви дали своје животе за ослобођење и уједињење Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Улазна цена је добровољни прилог. Концерат са игранком биће на окружном имању у Пољопривредној станици у Лесковцу, где се и Дом налази. Све прилоге са стране слати на адресу: Управи Окружног Дома Ратне Сирочади Лесковац. Имена приложника биће објављена у „Врањском Гласнику“ службеном листу Окружног Одбора Округа Врањског.

— **Из Матице Српске.** Многи нам се обраћају писмено да им пошаљемо 300 св. Летописа. Пошто је скупо сваком лично одговорити, то објављујемо поново, да ту свеску Летописа добивају чланови за 7·50 дин. а нечланови за 15·— дин. Новац се шаље унапред. Управа Матице Српске.

— **Необична молба.** У Америци у грофовији Јорк, упутио је фармер Томпсон молбу влади, да и даље остави аеропланску станицу у близини његове насеобине, пошто он од тога има велике користи. Наиме, вели он, његове кокошке када чују клопотање аеропланског мотора, силно се развеселе и ударе у кокодакање, те услед тога снесу много већа и лепша јаја него обично. Заиста американски!

— **Немојте заборавити,** да је у недељу 12. јуна у Грађанском Стрелишту велика летња забава, скопчана са томболом и наградним куглањем, коју приређују Графички Радници у Новом Саду.

— **Леп пример.** Доприносом министарства војног и морнарице, те припомоћи града Сомбора подиже се у Сомбору „Официрски Дом“. Градња је већ у пуном јеку, но предрачуном предвиђена средства указала су се недостатнима. Сазнавши за то сремски начелник у Кули г. Емил Јелић, према својој већ познатој и доказаној родољубљивости и заузимљивости за сваку опште корисну, а нарочито за српску ствар, предузео је сакупљање добровољних доприноса у Кулском срезу, па је за десетак дана сакупио округлу и врло лепу своту у износу од 70.000 К и предао ју у сврху градње „Официрскога Дома“ Сомборској пуков. окружној команди, на чем му је иста у име целокупнога официрскога кора изразила усмено и писмено своје особито признање. Ово је опет један леп пример, шта и колико се може учинити за српску ствар, када се човек за њу одушевљава и заузима. Прошле године под истим горњим насловом похвалили смо г. начелника Емила Јелића, што је у кратком року за наше сироте прашке ђаке сакупио 90.000 К, а осим горњега морамо данас истакнути још и то, да је у року од 2 месеца за Топличане и Врањанце сакупио и отпослао у готовом 10.000 круна и 4 вагона што жита што кукуруза. Доиста леп пример!

— **У пажњу грађанству.** Скрећемо пажњу п. н. грађанству из места и околине на оглас нашег једномишљеника г. дра Милорада Попова, кр. јавног бележника у Новом Саду, кога, као млада, вредна и својој струци способна Србина, топло препоручујемо нашем свету.

— **Коцерат кубанских Козака у Петровом Селу.** Кубански козаци на челу са својим генералом Павличенком били су у Петровом Селу и на дан цара Константина и царице Јелене појали су на св. литургији, после подне су певали школској деци а увече су одржали свој концерат са козачким играма. Својим појањем у цркви и својим дивним складним умилним уметничким певањем и својом вештачком игром су нас занели и тога дана смо се осећали, да смо гдегод у светској опери. Урнебесно тапшање изазвало је певање наше песме „Хеј Трубачу...“, и „Тамо далеко...“ Ми ништа друго не можемо рећи него: да никада тако шта нисмо чули ни видели и свакако да у нашем селу нећемо више ни чути ни видети силну уметност и музикалност руску. Душа козачком хору јесте хоровођа г. Соколов, који својим уметничким диригирањем хипнотише хор и изводи таке ствари, које ми смртници не можемо изразити.

Петровчанин.

— **Мало статистике о човеку.** До 70. године човек проведе просечно: у спавању 24 године и 9 месеци, у јелу 5 година и 10 месеци и у раду 14 година и 8 месеци, а поједе, попије и попуши: хлеба 12.775 кгр., вина 12.777 лит., зеља 10.220 кгр., меса 6.387 кгр., млека 5.116 лит., воћа 2.050 кгр., соли 490 кгр. дувана 490 кгр. Овде је урачунато да се троши дневно по $^1/_2$ кгр. хлеба, $^1/_3$ лит. вина, 400 грама меса, $^1/_5$ лит. млека, 80 грама воћа и по 18 грама соли и дувана.

— **Млад Србин** Босанац, који има седам разреда реалке и две године праксе тражи место у каквој канцеларији или друго какво чиновничко место. Упитати у администрацији нашега листа.

Једна неправда.

— Запостављање црк. автономних чиновника. —

Чиновници централних автономних власти у Срем. Карловцима замолили су администратора карловачке митрополије, епископа Летића, да и на њих протегне најновију уредбу министарскога савета о превођењу чиновника ван Србије и Црне Горе на динарске плате. Епископ Летић одбио је ову молбу с изјавом, да „није надлежан, јер је разрешен од администрације карловачке митрополије“.

Истина је, да је епископ Летић и уредбом о централизацији црквених власти од 13. децембра 1920. и посебним крал. указом разрешен од администрације карловачке митрополије. Али још ни до данданас није управу предао, него је свеједно и даље врши, потписује све акте и издаје све одлуке, које спадају у надлежност Врховног Управног Одбора и митрополита карловачкога. Одредио је сам и епископску дотацију за 1921. и даље године, и толике друге ствари, скопчане са издацима из нар. црк. фондова. И за све је то био „надлежан“, само за уређење чиновничких плата — није надлежан! Шта више, истога дана када се изјавио „ненадлежним“ за решење чиновничке молбе, подигао је (у мају месецу) из фондовске благајнице — администраторску плату и репрезентациони додатак унапред већ за јуни месец, што је потпуно неправилно. Умолили бисмо с тога г. министра вера да запита епископа Летића: како је он онда имао подигнути администаторску плату и администраторски репрезентациони додатак, кад је од администраторства разрешен?! И то још у мају месецу већ на јуни! Откуд је сад наједанпут постао „надлежан“, кад се ради о — њему а није надлежан кад треба помоћи и онако мизерно плаћено чиновништво!?

Пошто је и Врховни Управни Одбор Митополије Карловачке разрешен, а нови Велики Управни Савет Српске Патријаршије неће бити скоро сазван, јер нема још ни уредбе о њему ни кредита за њега, а администратор митрополије Летић вели да није „надлежан“ (осим само — за себе), — то автономни чиновници чекају и даље са крунским платицама док се не пронађе „надлежни“, који ће им дати оно што им припада. Но, пошто су автон. чиновници споменутом уредбом од 13. XII. 1920. стављени на расположење министру вера, најбоље би било, да сам г. министар нареди, да се уредба о динарским платама протегне и на централне автономне чиновнике у Срем. Карловцима. Г. министар вера је сигурно за то — надлежан.

С.

Сличице из Парламента.

Расправља се о III. одељку поднесеног нацрта Устава. Ушао неки свраб у говорнике. Сви би да говоре, пријавило их се преко 50 говорника.

Пријавио се да говори и демократа Шећеров.

Тä куд ће коло без Кокана!

Кад се попе на говорницу, мислило се, да ће почети о аграрном питању. Господин су постали стручњак, јер су били аграрни повереник.

Кад али он поче читати читуљу мађарских племићских породица.

Разрогачи очи председник парламента; убезекњуше се демократи; згледнуше се посланици, кад Шећеров поче читати. Један шаљивчина виде ситуацију, па ће довикнути: Да отпојимо: Сосвјатими!

* * *

У сали Уставотворне Скупштине страшна врућина. Несносно.

Као муве пред буру, тако је и газда Ристо био тога дана несносан. Он хоће да је Скупштински кловн држећи, да је Скупштина налик на циркус.

Дере се, протестује, доказује, смета, а уз то, — по старом — блебеће неким нечовечјим гласом.

Поп Блашко ће: „Промениће се време; газда Ристо блебеће гласом Ушоње!“

„Аферим баћа-Блашко! И ти једном рече како јесте“, приметиће један заједљив језик.

* * *

Чудна љубав између клерикалаца и комуниста.

Клерикализам и комунизам се не трпе. То су две крајности — мислио би човек.

Па ипак су они у Парламенту највернији савезници.

Ваљда по оном физикалном закону да се крајности привлаче, или по филозофском схватању: да је између генија и лудака само један корак.

Тек, код сваког члана увек, гласају клерикали и комунисте заједно, — а разуме се — гласају против.

Сложна браћа кућу граде! И римски клерикалци са руским комунистама су свагда заједно, кад треба радити на — рушењу.

Тако окарактериса тај савез један Сремац.

Политички положај.

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 9. јуна.

Покрет комуниста.

Како из поузданог извора сазнајемо, влада неће до реченога рока удовољити најновијим захтевима комуниста о отварању радничких домова и синдиката, дозволи листова. Према томе извесно је да ће комунисти напустити конституанту. Данашње београдске „Новости“ пишу: Јасно се већ опажа да је влада по вароши појачала жандармерију и патроле поводом боравка Таке Јонескуа у Београду, јер се говори, да су румунски комунисти приредили покрет за време његовог отсуства. Сам Таке Јонеску је изјавио о комунистичком покрету у Румунији да је слаб, они имају 3 посланика у Парламенту, који су сада у затвору. Међутим он је ипак противан свакој протубољшевичкој акцији, која би била уперена против Русије.

Држање земљорадника.

Земљораднички посланици држе у петак своју пленарну седницу, на којој ће пасти важна одлука о даљњем држању клуба у конституанти, те ће се решити питање, да ли ће остати или напустити парламенат, као што то намеравају чинити клерикалци и комунисти.

Преговори са муслиманима.

Ових дана наставиће се преговори између владе и муслимана из Јужне Србије. Како се дознаје, муслимани су склони да од својих захтева знатно попусте, јер су и сами увидили да им исте влада не може усвојити.

Странке и посланици.

Странке, које подупиру владу позвале су све своје посланике, да дођу у Београд и редовно присуствују седницама парламента, да се не би у раду његовом догодило какво застојање. Ово је било већ преко потребно.

Рад у парламенту.

Средином о. м. доћи ће пред пленум конституанте VII. одељак устава. Влада велико интересовање, како ће се извршити гласање и држати опозиција, нарочито клерикалци. После свега се опажа да се парламентарна ситуација знатно погоршала, јер ће скоро цела опозиција да напусти парламенат.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Здравствено стање Краљево.

Београд, 9. јуна. Због Њ. Кр. Вел. Петра јавило се, да је брзојавно позват у Београд Регент Александар из Лондона, који је имао сутра већ да приспе. Али сада се јавља да је тај брзојав опозван, јер је у здрављу седога Краља наступила повољна промена, а он је тек само лакше оболео. Поводом тога Пресбиро је издао званично саопштење, у коме се тврди да здравствено стање Краљево није озбиљно и да Регент није ни позван у Београд.

Прослава Видов-дана.

Београд, 9. јуна. Министарство вера чини свечане припреме за прославу Видов-дана на Косову у вези са дефинитивним изгласањем Устава. Потребан кредит је већ вотиран.

Јужнославенски комунисти у Москви.

Београд, 9. јуна. Из Париза се брзојавља: 3. јуна стигли су у Москву делегати југословенске комунистичке партије, њих 20 на броју. Међу њима има 5 посланика, те др. Сима Марковић и Павле Павловић, 7 радника и 8 хрватских сељака. Совјетска влада им је ставила на расположење зграду бившег српског посланства у Москви.

Саобраћај између Аустрије и наше државе.

Београд, 9. јуна. У Целовцу је између наше и аустријске жељезничке делегације потписан уговор, према коме се стављају у промет ови возови: Шпиље-Радхоне-Љутомер-Марибор-Правила-Целовац те још неки мањи. Саобраћај почиње 15. о. м.

Одлазак Т. Јонескуа.

Београд, 9. јуна. Јуче у $^3/_4$9 сати у јутро отпутовао је румунски министар спољних послова Таке Јонеску са својом женом и пратњом лађом из Београда за Турн-Северин. На станици су га присутни одушевљено поздравили. Жена министрова је добила више лепих пукета од председништва владе, парламента и многих других. Она је замолила г. Пашића и супругу му, да се пре одласка фотографишу, како би се на овај дочек стално сећала. На станици су били заступљени скоро сви представници политичких, војних, друштвених и културних угледних личности. Министра је испратио до румунске границе Чолак—Антић, наш посланик при двору у Букурешту.

Валута.

Београд, 8. јуна. Франак 11.16, долар 139.30, леј 229, марка 216, аустријска круна 23.30, чехословачка круна 197.40. Париз 113. Берлин 211.40, Праг 197.36, Беч 22.30.

Кратке вести.

— Између Кемала и Лењина склопљени уговор предвиђа ослобођење свих источних народа и укидање свих наметнутих уговора. Батум је предат Ђурђијанској.

— По угледу на хрватски закон о адвокатима ради се у Београду нов предлог закона о адвокатима.

— Сељаци у Босанском Броду протествовали су против зидања нове основне школе. Сељаци се боје нових пореза. Жандармерија је морала да се умеша да растера сељаке. Неколико вођа су похватани.

— За 5. септембар је сазвана скупштина Лиге Народа. Расправљаће се о економској блокади, о бироу рада, разрезу трошкова Лиге.

— Неки италијански фашисти-посланици су се изјавили за републиканску странку.

— У Петрограду су железничари отпочели штрајк због оскудице у хлебу.

— Немачка влада је предала Антанти списак свих организација и гарди које се морају растурити.

— Бивши краљ Карло настаниће се у Сан Себастијану.

— Енглески комесар у Мезопотамији објавио је општу амнестију за политичке кривице почињене у 1920. год.

— Италијани ће евакуисати Шибеник најдаље до 20. јуна.

Знате ли Ви шта је то „РІСК“?

1346 1—1

ИЗЈАВА.*)

Под насловом „Шта се ради у Футогу“ са потписом „Футожан“ донео је Ваш лист у 121. броју од 1. јуна 1921. између осталог нападај и на моју особу. Поред тога, што сам против писца поднео тужбу суду, укратко ћу да се осврнем на бруталан нападај, а то чиним само зато, што се у Ст. Футогу држи и тврди, да онај ко је нападнут, а не одговара заиста је крив.

Проста је измишљотина и лаж, да сам ја код мога именовања малу празнину „квалификацију“ испунио са буренцетом бело или шиљера. Имам бележничку квалификацију, на основу које ме је г. велики жупан др. Манојловић именовао. Што тражим радну вешту снагу за уређење послова, који су код општине заостали, то чиним по одобрењу општин. представништва (закључак од 20./III. 1921. бр. 37./1921.) и моје претпостављене власти. Не размећем се са мојом праксом, нити сам то када чинио. Проста је лаж да нас је пуна општина и да ништа не радимо. Две прописане радне снаге немам још од 18./II. о. г., па ипак послови одмичу и полако се у ред доводе.

Нисам ни најмање крив, што се у оваковој великој општини још 1914. г. на порезним пословима тако рећи није ништа радило. Никав прегледач рачуна није за моје време предигао паре. Једном су човеку дати на израду општ. рачуни, али он то још није довршио нити је добио награду.

Писац прети, да се мени неби догодило, као што Пирошани предају звање и скидају са звања. Стојим у свако доба и свакоме на биљези, па и писцу поменутога нападаја.

Ст. Футог, 3. јуна 1921.

Никола Николић,
општ. бележник.

*) За ствари под овом рубриком уредништво не одговара.

ПРИВРЕДА.

Од Трговачко-Занатлијске Коморе у Новом Саду.

— Г. Министар Трговине и Индустрије решењем својим од 12/V. о. г. бр. 370. одобрио је да се у Пасави оснује Повлаштена Трговинска Агенција Краљевине С. Х. С. и да се вођење исте повери г. др. Лазару Бугарчићу, шефу извозно-увозне куће у Београду.

Агенција неће уживати држ. субвенцију.

— Творница аутомобила и лађа „ЕОС—Верке А. Г.“ из Беча, нуди на продају два моторна-теретна-чамца и један реморкер. Планови и цртежи стоје заинтересованима на увиђај код Трговачко-Занатлијске Коморе у Новом Саду.

— Према накнадном саопштењу Уреда Љубљанског великог сајма у Љубљани продужује се рок пријави учесника изложитеља, који је био назначен у сајамском реду за 31. мај т. г. за учеснике изван Словеначке до 15. јуна о. г.

— **Трговачки промет са Аустријом.** Како у последње време услед мера при увозу робе немачког порекла царинска контрола има да испитује, да ли се при увозу робе из других земаља не ради можда о роби, која је заиста немачког порекла, то ће се у будуће, да се избегне проучавање порекла робе, контигентна уверења за извоз контигентне робе из Нем. Аустрије видирати по конзулату Краљевине С. Х. С. у Бечу и Грацу.

— **Набавка угља.** Одсек Министарства Исхране и Обнове Земље за Б. Б. и Б. у Новом Саду споразумео се са управом држ. угљенокопа у Врднику у случају лиферовања угља за потребе Војводине овако: 1. Угаљ се лиферује у неограниченим количинама. 2. Врсте угља су: крупан угаљ, ровни угаљ, решетани крупични и ситни угаљ. 3. Цене: за крупни 720 К, ровни 660 К, крупични 660 К, ситни 600 К за једну тону франко вагон Врдник. 4. Исплата унапред за целу количину код благајне рудника. 5. Поруџбине прима овај Одсек као и досада. 6. Уверење општине отпада. 7. Дознака се издаје само директно потрошачима.

На темељу преговора са власником рудокопа „Добра Срећа“ у Књажевцу осигурао је Одсек Министарства Исхране и Обнове Земље за Б. Б. Б. у Н. Саду за потребе ковача и економа из Војводине и Срема 1000 т. (хиљаду тона) прворазредног ковачког угља. Угаљ има 7000 калорија (као ртањски). Узорак може сваки за време служб. часова код овог Одсека у Н. Саду погледати. Одсек је дао угаљ код ковача у Н. Саду испробати који су установили да угаљ потпуно одговара. Цена угља је 150 К по 1 q франко вагон Н. Сад. Предбележбе прима Одсек као досада. Уверење општине отпада код оних ковача који су једаред већ путем овог Одсека добили угаљ. Исплата унапред код овог Одсека. До сада је могућа набавка вагона (10.000) кг. Лиферација се извршује у року од 2—3 недеље.

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Трива Милитар.

Косара Бокшан, зубар
пренела је свој **зубарски атељ** из **Берлина у Нови Сад** у Грчко-школску улицу број 7. (поред г. др. Пере Адамовића).
Вади, пломбира и умеће вештачке зубе, без бола. — Прави златне ћунрије
Ординира од 8—12 пре и од 2—5 по подне.
1280 5—6

1148 22—50

Штампана је књижица
ПАТНИЦА
То је књига успомена лепа,
То је књига успомена тешка.
То је књига која суза ствара,
Која срце од терета пара.
То је књига која песме ствара,
Која песмом свакога очара!
Једна књига један динар кошта,
Поштарину купац плаћа доста.
Поручите са познати више,
Поштарина тада лакше дише.
За напред послати пет динара,
За купљени пет комада,
поштарину плаћа:
Поповић Јованка
држ. чиновница, **Фаркаждин** — Банат.
1345 1—1

Продајем своју
пекарницу
са целим инвентаром. Ближа извешћа даје **Војислав Ђокић** пекар, Н. Сад Дамјанићева улица број 10.
Живота Стојковић
пекар **Старм Футог.**
1344 1—1

Продајем пчела
Имадем на продају пчела и то прве врсте американски уређене са оквирима, 30 комада пуни са медом и 40 комада празни; пчеле се могу сваког дана видети. Купац нека се обрати на ову адресу
Матија Петровић
члан фирме Невин и Петровић
Тител (Бачка) 1329 3—3

Огласујте у „Застави“

Потрошачка Задруга Новосадских Чиновника у Ликвидацији.

Дражбени оглас.

Ставља се до знања грађанству да ће се дана 13, 14, 15. овог месеца сваки дан од 3—6 сати после подне на јавној дражби продавати разне робе као ципеле, чарапе, пиринач, џакови, сандуци, штофови, вино, празни вински буради, 1 мали кантар и много осталих ствари, уз веома јефтине цене.

Нови Сад, 6. јуна 1921.

1337 2—4 **Ликвидациони одбор.**

Трговачкога помоћника
требам одмах. Исти мора бити вешт продаваоц мануфактурне и кратке робе. Знање језика потребно српски, чехословачки, мађарски и немачки. Оферте слати на трговину
Д. Новаковић, Дарувар
Славонија. 1328 3—5

МЛАД ПАР без деце ступио би за стан и малу награду за
ДОМАРА
у какву бољу кућу. — Упитати у администрацији Заставе.

Изгубљено псето,
раса булдок, налази се код Агенције Бродарског Синдиката у Новом Саду. Чије је, нека се јави. 1335 2—2

БАБИЛОН и ХОВАН творница за хемијско чишћење и бојадисање одела **Нови Сад,** Сеченијева улица број 9. 1321 4—12

Кућа на продају
са изгрђеним стајама и великом баштом на месту згодно за економију или трговину. За услове обратити се на власника
уд. Наталију Стефановић
Перлез. 1330 2—3

Част ми је известити п. н. грађанство из места и околине, да сам од досадањег куратора Др. Милана А. Ђирића преузео кр. јавнобележничку канцеларију Др. Ернеста Варнаија бившег кр. јавног бележника и отпочео свој рад у **Новом Саду,** Дунавска ул. 24.
Др. Милорад Попов,
кр. јавни бележник.
1347 1—10

Хрв. инд. катрана д. д. Загреб
1177 3—4
Производи од катрана и колофоније, кровна љепенка и све врсте средстава за изолирање проти влаги, техничке - - - - - масти и уља итд. - - - - -
СКЛАДИШТЕ: ТАЗБИЕР и КОМП. НОВИ САД.

Штампарско подузеће „ЗАСТАВА“ Д. Д.
Нова и модерно уређена штампарија. — Прима на израду сваки штампарски посао. — Штампарско подузеће „Застава“ д. д. није жалило труда и огромних трошкова, да удовољи једној потреби у нашој штампарској индустрији. У нашој штампарији ће се нарочито обраћати пажња на лепу техничку израду и на потпуно умерене цене.
Нови Сад, Лазарева 14.

Штампарско подузеће „Застава“ д. д. 577—921.